

Мургова С. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ПЕНЕТРИРАЩАТА КЕРАТОПЛАСТИКА ПРИ ЛЕЧЕНИЕ НА РОГОВИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ (АВТОРЕФЕРАТ). МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН; 2013

Проведено е ретроспективно клинично проучване, при което са проследени и анализирани 130 очи (124 пациента) с различни роговични заболявания. При всички е извършена пенетрираща кератопластика за периода 1990-2011 г. От тях 122 случая са с първична кератопластика и 48 са реоперации. Според вида на роговичното заболяване пациентите са разпределени в следните групи:

1. Болни с булозна кератопатия след катарактна хирургия – афакична и псевдофакична
2. Болни с дегенерации и дистрофии на роговицата, включително ектатичните дистрофии - кератоконус и кератоглобус
3. Болни с рекератопластика
4. Болни с хроничен кератит, неповлияващ се от консервативно лечение или заплашваща перфорация, травми със загуба на тъкан
5. Цикатризация на роговицата вследствие на кератит или травма /механична и химична/ и помътен трансплантат

Анализирана е хирургичната техника, възможните постоперативни усложнения и факторите, влияещи върху преживяемостта на трансплантата при различни роговични заболявания

Резултатите от направеното проучване показват, че успеха в кератопластиката зависи от: етиологията на заболяването, предоперативната подготовка на болния, качеството на донорския материал и квалификацията на хирурга.

Най-добра перспектива имат пациенти с кератоконус и аваскуларна левкома, а най-лоша – дистрофии, васкуларна левкома, изгаряния. Астигматизмът и помътняването на трансплантата остават основни проблеми в постоперативния период. Пенетриращата кератопластика е метод на избор при лечение на кератити неповлияващи се от консервативна терапия и при перфорация на роговицата със загуба на тъкан.

I. Списък на публикации в периодични научни издания, които са свързани с докторската дисертация.

Публикации в научни списания в България

1. Балабанов, Ч., С. Мургова. Пенетрираща кератопластика. Български офталмологичен преглед, 2006, 50 (2): 13 – 28.

Резюме

Проследени и анализирани са добре документиранни 102 болни (106 очи) с различни роговични заболявания, при които е извършена пенетрираща кератопластика (ПК) в Клиниката по очни болести при УМБАЛ “Т. Странски” ЕАД – Плевен за период от 10 години.

В ранния следоперативен период е постигната прозрачност на трансплантата при 82% от очите и зрение над 0,1 – при 39,6%. В късния период прозрачността на трансплантата се запазила при 91% от проследените очи и е постигната зрителна острота над 0,1 при 50% от тях.

Очите са разпределени в 8 групи, според индикациите за операция: артифакична кератопатия (35 очи), афакична кератопатия (17 очи), кератоконус и глобус (15 очи), дегенерации и дистрофии (9 очи), кератопатии с различна етиология (8 очи), левкоми (8 очи), след неуспешна ПК (7 очи) и активни кератити (7 очи).

В заключение се изтъкват големите възможности на ПК и се дава препоръка за навременно диагностициране и насочване за лечение на болни с перманентни роговични увреди.

2. Balabanov, Ch., **S. Murgova**, B. Parashkevova. Treatment of perforated infectious corneal ulcers with penetrating keratoplasty. Journal of IMAB – Annual Proceeding (Scientific Papers), 2007; book 1: 33 – 37.

Abstract

Introduction: Corneal perforation due to keratitis requires penetrating keratoplasty to preserve eye integrity, eradication of the infectious process and visual rehabilitation.

Purpose: To evaluate anatomical and functional outcomes of urgent penetrating keratoplasty in perforated infectious corneal ulcers.

Patients and methods: Five consecutive patients (5 eyes) who underwent therapeutic penetrating keratoplasty (PK) for perforated infectious corneal ulcers during a 2 yearperiod (2004 – 2006) were 34 followed-up for a mean period of 8,5 months. All patients underwent penetrating keratoplasty by a similar method. In one case a triple procedure including implantation of intraocular lens was performed. *Results:* Anatomical integrity was achieved in all five eyes perforated by corneal disease. Clear grafts were obtained in 80% (4 eyes) and semi-transparent in 20% (1 eye). Four eyes obtained a final best corrected visual scuity between 0,2 and 0,9; in one eye it was unchanged due to mature cataract and secondary glaucoma, In the latter case, glaucoma surgery was performed 4 months after PK.

Conclusion: Our results confirm that therapeutic penetrating keratoplasty for keratitis, especially in corneal perforation, is successful in restoring anatomic integrity and visual rehabilitation in most eyes. Without therapeutic surgery, these eyes would have been lost.

Key words: cornea, keratitis, corneal perforation, penetrating keratoplasty.

3. **Мургова, С.,** Ч. Балабанов, Б. Парашкевова, Д. Статева. Индикации и резултати от приложението на “биологично покритие” при роговични заболявания. The Trakia Journal of Sciences, 2008; 6(2): 252 – 254.

Abstract

Aim: To analyze the reslts of corneo-scleral patch in cases with corneal perforation or defect after chronic keratitis.

Methods: Corneo-scleral patch surgery was performed on 8 eyes with corneal defects, which were developed following trauma, chemical burn, descemetocoele, keratitis et lagophthalgo, and keratouveitis.

Results: in 5 cases, the corneo-scleral patch was not removed. The grafts were well vascularised and the eyes were free of irritation. In one case melting started in the central part. In the other 3 cases the corneo-scleral patch was removed on day 14, day 110 and in last case – on day 180. Evisceration procedure was made in one of these patients.

Conclusion: Corneo-scleral patch could be an additional method in case of no other possibility to save eye integrity.

Key words: corneo-scleral patch; corneal perforation.

4. Murgova, S., Ch. Balabanov. Corneal melting. Journal of Biomedical & Clinical Research, 2010; 3 (1): 59 – 64.

Abstract

Corneal melting is a form of corneal inflammation that involves the outer part of the cornea. It may be associated with a variety of autoimmune diseases. It is often difficult to make the right diagnosis without detailed tests. We present three cases of peripheral ulcerative keratitis (PUK) with different systemic disease and discuss conservative and surgical methods of treatment.

Key words: corneal melting, peripheral ulcerative.

5. **Murgova S.**, Ch. Balabanov, G. Yordanov. The place of penetrating keratoplasty in corneal diseases. Journal of Biomedical & Clinical Research, 2013;6(1): 29-36

Abstract

Aim: To analyze the results after penetrating keratoplasties (PK) in patients with different corneal diseases.

Material and methods: This is a retrospective study of 124 patients (130 eyes) with penetrating keratoplasty performed, at eye clinic Pleven, for a period from 1990-2011. The data include age, sex. According to the main indication for keratoplasty patients were divided into four groups: 1 - Bullous keratopathy – pseudophakic and aphakic bullous keratopathy (PBK and ABK); 2 – degeneration and dystrophy (including keratoconus); 3 - keratitis, scar, trauma; 4 - repeat keratoplasty.

Results: The main causes for penetrating keratoplasty were regrant – 27%, PBK – 22,62%, ABK – 11,9% and keratoconus – 10,71%, but the leading one is different in different period of time. Till suture removing (av. 8-9 month) in the group of patients with bullous keratopathy the grafts were clear in 55,88%, in the group of corneal degeneration and dystrophies 97.44%, in the group of keratitis, corneal scar and trauma – 60% clear grafts. For patients with re-grafts the grafts failed in 61,54% in patients with one regrant, and 50% after the second and third re-grafts, for the whole period of the study.

Conclusion: Penetrating keratoplasty is a valuable method of treatment for a number of corneal diseases. The prognosis and outcome, however, depend on the pathology responsible for corneal blindness.

Key words: Penetrating keratoplasty, regrant, corneal diseases

II. Списък на публикации в периодични научни издания, които не са свързани с докторската дисертация.

Публикации в научни списания в България

6. Балабанов, Ч., Б. Парашкевова, **С. Мургова**, Й. Йорданов. Тумори на окото и очните придатъци. Български офталмологичен преглед, 2005; 49 (2): 12 – 20.

Резюме

Проследени и анализирани са 192 болни с туморни образувания на окото и придатъците му, лекувани в Клиниката по очни болести при УМБАЛ “Г. Странски” ЕАД – Плевен за период от м.септември 2002 г. до м. декември 2004 г. вкл. Проучването е на база историите на заболяванията

на болните, лекувани в стационара, амбулаторните хирургични журналы и хистологичните резултати. Болните са разпределени по два основни показателя – патоморфологичните резултати и локализацията на тумора. Отчетена е големината на тумора, степента на прорастването му, лечението и рецидивите. Заболеваемостта от тумори на окото и придатъците му е 5.55% спрямо общия брой лекувани в стационара за период от 27 месеца. В заключение се дава препоръка за навременно диагностициране, насочване, лечение и проследяване на болните с тумори.

7. **Murgova, S., Ch. Balabanov.** Conservative treatment of cavernous hemangioma on eyelids. Journal of IMAB – Annual Proceeding (Scientific Papers), 2007; book 1: 38 – 40.

Abstract

Cavernous hemangiomas on the eyelids are congenital benign tumors in children. They vary in size and shape, and present medical and cosmetic problems. Different methods of treatment have been used with different outcomes, but treatment with intralesional corticosteroids remain among the most commonly used. A 3-month-old boy with hemangioma on the right upper eyelid is presented. He was successfully treated with repeated injection of betamethasone (Celestine) in the lesion for a period of four years. At the end of the third year, the aesthetic result and regression of the tumor were significant. This case and our experience show that intralesional steroid is an efficient therapy for eyelid hemangioma even during spontaneous regression.

Key words: hemangioma; corticosteroids; intralesional therapy

8. Балабанов, Ч., Д. Статева, Б. Парашкевова, М. Караиванов, **С. Мургова**, И. Йорданова. Клепачна реконструкция след туморна ексцизия с кожен трансплантат от различни места. Български офталмологичен преглед, 2008; 52(3): 38 – 45.

Резюме

Цел: Оценка на ефективността от реконструктивната хирургия на клепачите след туморна ексцизия с кожен трансплантат в цяла дебелина (КТИЦД) в съпоставка с хистохимично изследване на кожа от различни места на тялото.

Методи: Изследвани са пациенти с туморна ексцизия на клепачите и реконструктивна хирургия с кожен трансплантат в цяла дебелина от различен източник. Трансплантатите са взети от преаурикуларната зона, от брахиума и от кожата на горния клепач. Всички болни са фотодокументирани. Извършено е хистохимично изследване на колагенните и еластични влакна, космени и мастни фоликули и тестиране на Т-Ly (CD-3 маркер).

Резултати: Извършено е изследване на 10 пациенти (7 мъже и 3 жени) на средна възраст 71,5 години (от 56 до 83 години) с реконструктивна хирургия след клепачна туморна ексцизия. Проследени са средно 14 месеца. При 9 от 10-те случая кожният трансплантат е зараствал добре. При един болен се е развил ранен хематом под трансплантата и се е наложила повторна кожна трансплантация, завършила с успех. Няма голяма разлика при заздравяването и козметичния 8 резултат при пациентите с трансплантати, взети от различни места на тялото. Хистохимичното изследване на кожата показва, че характеристиката на колагеновите и еластичните влакна зависят предимно от възрастта на болния и по-малко – от източника на трансплантата. Кожата от преаурикуларната зона има повече космени и мастни фоликули и по-слаба васкуларизация в сравнение с брахиалната кожа и тази на горния клепач.

Заклучение: Реконструктивната хирургия с кожен трансплантат в цяла дебелина след туморна ексцизия е отлична процедура, чийто резултат зависи главно от опита на хирурга. Качествата на кожата на горния клепач и брахиума изглеждат по-добри от тези на преаурикуларната кожа, но избора на място на трансплантата не влияе съществено на крайния клиничен резултат. В крайна сметка началните резултати показват, че заздравяването на трансплантата е по-бързо и по-добро при по-млади и по-здрави хора.

Ключови думи: очен тумор, реконструктивна хирургия, кожен трансплантат в цяла дебелина, хистохимично изследване

9. **Murgova, S., Ch. Balabanov.** Hemangioma on eyelid in child – a case report. Journal of Biomedical & Clinical Research, 2008; 1(1): 73 – 76.

Summary

Cavernous hemangiomas on the eyelids are congenital benign tumors in children. They vary in size and shape, and present as both medical and cosmetic problems. Various methods of treatment have been used with a different outcome but intralesional corticosteroids has remained among the most commonly used treatments.

A 3 month old boy with a hemangioma on the right upper eyelid is presented. He was successfully treated with repeated injections of Betamethasone (Celestone) in the lesion for a period of five years. At the end of the third year, the aesthetic result and regression of the tumor were significant. This case and our experience have shown that intralesional steroid is an efficient therapy for eyelid hemangioma even in a period of spontaneous regression.

Key words: hemangioma, corticosteroids, intralesional therapy

10. Балабанов, Ч., Б. Парашкевова, Ц. Маринов, **С. Мургова**, Д. Статова. Хирургично лечение на паралитичен ектропион с имплантация на ушен хрущял. The Trakia Journal of Sciences, 2008; 6(2): 248 – 251.

Abstract

Purpose: Facial nerve palsy causes poor lid closure, lower lid ectropion, and upper lid retraction because of unopposed levator action. Surgical procedures must be performed because the occurrence of exposure keratopathy because of a combination of lagophthalmos, decreased blinking, and decreased tear production; and it can progress to ulceration, perforation, scarring, and decreased vision.

Materials and methods: Two patients, aged 79 and 84 years, with facial nerve palsy were operated. Lid closure (forced and blinking), lower lid position, Bell's phenomenon, and corneal epithelial condition define the appropriate therapeutic procedures. Ear cartilage implantation into the pretarsal space of lower eyelid was performed with an average follow-up time of 7 months. Additional upper lid surgery was needed in the second case. Results: In both cases, successful clinical and cosmetic outcomes were achieved.

Conclusions: Ear cartilage was shown to be a suitable material to suspend the lower lid for correction of paralytic ectropion due to facial nerve palsy.

Key words: ectropion, lagophthalmos, lower eyelid reconstruction, auricular cartilage.

11. Парашкевова, Б., Ч. Балабанов, Е. Маркова, В. Недкова, Д. Статова, **С. Мургова**. Проблеми при диагностиката и лечението на орбиталните тумори – клиничен случай на рабдомиосарком. The Trakia Journal of Sciences, 2008; 6(2): 268 – 272.

Abstract

Introduction: Rhabdomyosarcoma (RMS) is a malignant tumor of striated muscle origin. The orbit is engaged in 10% of the patients with RMS. It is rare among the population but is the most common malignant mesenchymal tumor of the orbit in childhood. It is most often seen in boys at the age of 7 or 8.

Purpose: We report a case of an advanced orbital RMS (embryonal type) in a nine-year-old boy with metastases in the regional lymph nodes, lungs and leptomeninges with lethal outcome.

Materials and methods: files of the Eye clinic, University Hospital – Pleven, documents from previous hospitalizations, histological results.

Conclusion: The imaging tests are of great importance for the exact diagnosis and for the follow-up after the treatment. The treatment is complex – surgery, chemotherapy and radiation therapy. The early diagnosis and referral to a specialized center guarantee timely and adequate management.

Keywords: Rhabdomyosarcoma, orbital, tumor, malignant

12. **Мургова, С., Ч. Балабанов.** Приложение на амниона в офталмологията – описание на три случая. MEDINFO, 2011; 11 (3): 71 – 75.

Резюме

Амниотичната мембрана е най-вътрешната обвивка, която обвива фетуса от всички страни по време на вътреутробното развитие. За пръв път е използвана в офталмологията през 1940 г. През последните години индикациите за нейното приложение непрекъснато се разширяват. Представят се три клинични случая, с които се демонстрира предимството от приложението на амниотичната мембрана при различни заболявания на роговицата.

Ключови думи: Амниотична мембрана, очна повърхност.

13. **Murgova S, Ch. Balabanov, M. Oblashka.** Amniotic membrane transplantation for keratitis. J of IMAB. 2015 Jan-Mar;21(2):784-787.

Abstract:

Keratitis without proper management tends to perforate cornea, resulting in severe consequences. Recently amniotic membrane is reported to have anti-inflammatory and promote wound healing in corneal ulcer.

Purpose: To report the efficacy of permanent amniotic membrane transplantation (AMT) for the treatment of keratitis.

Case report: A 58-year-old man with severe keratitis in both eyes caused by long term administration of topical anesthetic (alcaine) for electric ophthalmia. Single layer of amniotic membrane (AM) was placed on the defect and secured to the limbus with interrupted 10-0 nylon sutures. A bandage contact lens was applied on the AM. Postoperative medication included topical antibiotic, artificial tears and mydriatic. Three months later corticosteroid was included. There was an immediate decreased of patient's pain after surgery. Complete epithelialization was noted on 1 month.

Conclusion: AMT is alternative adjunctive method of treatment of keratitis - promotes epithelialization process, decreased inflammation, corneal haze and neovascularization.

Key words: keratitis, corneal ulcer, amniotic membrane

14. **Облашка М., Е. Илиева, С. Мургова, Р. Георгиев.** Дистрофия на конусчета и пръчици /CONE - ROD ДИСТРОФИЯ/. Български офталмологичен преглед, 2015(1) 25-32

Резюме:

Cone – rod дистрофиите (CRDs) са група наследствени заболявания, принадлежаща към пигментните тапето-ретинни дегенерации. Състоянието засяга и двата вида фоторецептори – конусчета и пръчици, има прогресивен ход и често води до слепота. Поради малкия брой болни с CRD, както и поради генотипното и фенотипно разнообразие на заболяването си позволяваме да представим един сравнително рядък казус на 34-годишен мъж с горепосочената ретинна дегенерация.

Ключови думи: тапето-ретинни дегенерации, дистрофия на конусчета и пръчици, пигментна дегенерация, никталопия, дисхроматопсия

15. Г.Йорданов, А.Попхаритов, **С.Мургова**, Й.Йорданов Молекулярни методи на диагностика при HSV стромални кератити. Международен бюлетин по оториноларингология. 2012(4), 17-20

РЕЗЮМЕ

Роговичната стромална лезия може да има обширна диференциална диагноза. Серологичното изследване често не е достатъчно категорично по отношение на етиологията. Прилагането на полимеразна верижна реакция (PCR) при диагностични затруднения е ценен метод за доказване на евентуалния причинител - херпетичния вирус.

Цел: Да установим ефективни ли са молекулярно-вирусологичните техники и в частност полимеразната верижна реакция (PCR) в диагнозата на стромалния херпетичен кератит.

Материал и методи: Рандомизирано, проспективно проучване, включващо 9 пациента (9очи, 6-ма мъже и 3 жени, средна възраст 49,6 г.) с предполагаем стромален херпессимплекс вирусен (HSV) кератит. Пациентите са лекувани амбулаторно и се разделят в две групи: Група 1 – с типични стромални херпетични лезии (7 очи) и Група 2 – с атипичниклинични белези (2 очи). За извършването на PCR реакцията се ползва HSV 430/720 V-8-50R Amplification Kit (Saccace Biotechnologies, Italy). Ползвани бяха положителни и отрицателни контроли.

Резултати: При очите с типична клинична картина (Група 1) вирусен генетичен материал доказахме в проба от сълза, взета с микропипета при 2/7 случаи (28,6%) и 1/7 случаи (14,3%) в проба от сълза, получена чрез Schirmer-тест лента. При двете очи с нетипична стромална лезия (Група 2) установихме причинителя при 1 от 2-та случая (50%) с хартиена Schirmer -тест лента и микропипета. При този пациент диагнозата бе потвърдена и чрез епително абразия (дебрайдмънт), възможно, поради съпътстващата, надлежаша епителна лезия.

Заключение: Полимеразната верижна реакция (PCR) е надежден метод за доказване на диагнозата херпетичен стромален кератит, лимитиращ фактор за ефективността ѝ е методът на събиране на пробите.

Ключови думи: Роговица, херпес симплекс вирус (HSV), стромален кератит, полимеразна верижна реакция (PCR), молекулярно-вирусологични методи

16. Йорданов Г., **Мургова С**, Йорданов Й. Херпес симплекс вирус и ендотелът. Български офталмологичен преглед, 2016(1) 16-22.

Резюме

Човекът е единственият естествен гостоприемник на Херпес Симплекс Вирус (ХСВ). Инфекцията с него води до разнообразни по форма, проявление и локализация очни изменения. Причинява рецидивирани роговични инфекции – херпетичен кератит и кератоувеит, чийто усложнения са причина за намалено зрение.

Цел: Да представим проява на локализирана роговична ендотелна декомпенсация, стромален оток, нови съдове и намалено зрение при пациент с рецидивиращ ХСК (>4 рецидива за 6 г.) след рутинна, некомплицирани факоемулсификация.

Материал и методи: Представяме мъж на 53 г., с анамнеза за множество рецидиви на херпетичен стромален кератит, започнали преди 7 години и трайно намалено зрение в дясното око поради цикатрикс и комплицирана катаракта. Роговичните изменения са документирано с фотография на преден очен сегмент, топография (atlas 9000, Carl Zeis Meditec) и ендотелен анализ (Pentacam, Oculus)

Резултати: Анализът на топографията, вълновия фронт ендотелната карта и съпоставката им с локализацията на процеса на фотографиите на предния очен сегмент ни дават обяснение за механизма на намалено зрение в очи с рецидивиращи стромални кератити.

Заключение: Рецидивиращият ХСК може да бъде предпоставка за локализирана ендотелна декомпенсация, увеличена корнеална дебелина (в активна фаза), изразени цикатрициални промени при пореден пристъп неоваскуларизация на роговицата след катарактална хирургия – всички те водещи до трайно намалено зрение.

Считаме, че разбиранията ни за кратка медикаментозна профилактика при херпетичен стромален кератит (800мг. Асусловир дневно в периода след остро възпаление) се нуждаят от съществена ревизия. Предвид отдалечеността във времето – 6 мес. След интервенцията, вероятността вътреочната хирургия да е отключващ фактор за поредния рецидив на HSV е минимална.

Ключови думи: Роговица, кератит, Херпес симплекс вирус (ХСВ), рецидив, профилактика на рецидиви.

17. Мургова С., Балабанов Ч. Йорданов Г. Мястото на пенетриращата кератопластика при лечение на роговични перфорации. Български офталмологичен преглед (Под печат)

Резюме

Целта на настоящото проучване е да се анализират резултатите получени след приложението на различни хирургични техники за лечение на роговични перфорации.

Материал и методи: Проследени и документиран са болни с различна големина и локализация на роговична перфорация. Приложени са различни методи на лечение - биологично покритие, амнион, цианакрилатно лепило и кератопластика.

Резултати: За периода от 2005 до 2012г. в очна клиника Плевен са оперирани 25 пациента с перфорация на роговицата. От тях с биологично покритие са 8 очи, с трансплантация на амнион 4 очи, с приложено цианакрилатно лепило 4 пациента, с пенетрираща кератопластика 9 случая. При всички пациенти с биологично покритие е възстановен интегритета на роговицата, с изключение на един случай, при който причината за перфорация е химично изгаряне. От пациентите с приложен амнион при 3-ма се възстанови интегритета на роговицата, а при 1 с размер на роговичния дефект 3мм не се постигна цялостно затваряне на дефекта и се направи кератопластика. При пациентите с кератопластика в късния постоперативен период (до края на проследяването) 7 трансплантата са останали прозрачни, 1 полупрозрачен и 1 непрозрачен. При всички се постигна възстановяване целостта на роговицата и степенно подобрене в зрителната острота.

Заклучение: При малки перфорации за предпочитани методи на лечение са лепило или амнион, а за големи и неповлияващи се от използваните методи, средство на избор е пенетриращата кератопластика.

Ключови думи: перофрация на роговицата, кератопластика, амниотична мембрана, цианкрилатно лепило, биологично покритие

18. **Murgova S, Balabanov Ch.** Penetrating keratoplasty for treatment of bullous keratopathy. J Biomed Clin Res, 2015; Vol 8 (2): 133-6

Abstract

The aim of the retrospective study was to analyze results after penetrating keratoplasties in patients with bullous keratopathy. The study included 60 patients with bullous keratopathy who underwent penetrating keratoplasty for the period 1990-2011, at the Eye Clinic of Pleven University Hospital. The average age of patients was 67 years (range 29-84 years). Additional risk factors were registered in 22.67% of the patients. Early postoperative complications occurred in 56.79%. In the early postoperative period, 81.31% of the patients had clear graft and improvement of visual acuity was achieved in 83.77%. In the late postoperative period, the graft failed in 28.95% of the patients. These results suggest that bullous keratopathy is an important complication after cataract surgery, and improvement of vision is possible only with keratoplasty. Key words: penetrating keratoplasty, bullous keratopathy

Публикации (разписани в пълен текст с книгопис и резюме) в рецензирани сборници на научни звена или в сборници от проведени научни форуми:

19. Балабанов, Ч., Б. Парашкевова, **С. Мургова**. Хирургично лечение на туморите на клепачите. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2006; 51 – 54.

Резюме

Цел: Анализ на резултатите от хирургичното лечение на пациенти с тумори клепачите.

Материал и методи: За периода септ. 2002 г. – дек. 2004 г. (27 месеца) са изследвани 141 болни (76 мъже и 65 жени) на средна възраст 50,9 г. с туморни образувания на клепачите, лекувани в Очна клиника – Плевен. Амбулаторно са лекувани 59 болни, а стационарно – 82. Доброкачествените тумори са с най-чести морфологични диагнози: Cysta epidermalis – 9, Papilloma planocellulare – 7, Nevus dermalis – 7 и др. Хистологично потвърдени злокачествени тумори са установени при 42 (32%) от оперираните болни (Ca basocellare – 39, Ca planocellulare – 3). От 141 болни с тумори на клепачите са оперирани 133 (98 ексцизии, 3 инцизии и 32 ексцизии с последваща реконструкция), при 2-ма е извършена само биопсия, 3-ма са насочени за лъчелечение след биопсия, 1 е третиран със стероид и 2-ма – отложени.

Резултати: Болните с тумори на клепачите са 4,1% от общо 3459 болни, лекувани за същия период и 5,7% от всичките 2468 хирургични интервенции. Анализирани са 52 интервенции при болни (42 със злокачествени тумори и 10 с доброкачествени). При 15 от злокачествените тумори е извършена само ексцизия, а при 27 – и последваща реконструкция.

Средната големина на образуванията, лекувани стационарно (82) е: до 5 mm – 27, от 5 до 10 mm – 32, от 10 до 20 mm – 11, от 20 до 30 mm – 6 и над 30 mm – 6 болни. Средната големина на злокачествените тумори (42) е: малки (до 10 mm) – 9, средни (до 15 mm) – 17 и големи (над 15 mm) – 16 случая (сл.).

По честота на засягане: долен клепач – 26 (50%), малко по-често назално (10 сл.); медиална кантална зона – 11 (21,1%) сл., по-често под канта; горен клепач – 9 (17,3%) сл., еднакво латерално и медиално; засягане на двата клепача – 5 (9,6%) сл. и 1 (1,9%) сл. – кожа на лицето извън клепачите.

Хирургична техника: Туморите са изрязвани 4 mm в здраво с електронож. При 52 болни са приложени: директно затваряне – в 20 сл., допълнителна реконструкция – в 32 сл. (транспозиционно ламбо – 13, техника по Fricke- 2; “O-Z” пластика – 1; ротационно ламбо – 3; глабеларно ламбо – 7; авансиращо ламбо – 3; кожен трансплантат – 3). Директно затваряне е прилагано след ексцизия на по-малки тумори и с по-подвижна околна кожа.

Реконструкция на клепачен дефект е извършена в 32 сл. на по-големи дефекти с неправилни ръбове и невъзможна директна ранева адаптация: 14 сл. с ангажиране на назалната зона, 8 сл. – темпоралната зона и 4 сл. – средната зона на двата клепача. В ранния следоперативен период (30 дни) при 11 болни са извършени пластични интервенции и е постигнато задоволително възстановяване на целостта и функцията на клепачите. При 3 сл е извършена късна хирургична корекция на естропиум. Наблюдавани са само 2 рецидива в късния следоперативен период.

Обсъждане: Малкият брой рецидиви се обяснява с прилаганата хирургична стратегия. Най- важният момент е ексцизията на тумора на 4 mm във видимо здрава тъкан в ширина и изчистване в дълбочина до постигане на свободно и гладко ранево дъно. Ако туморът е инвазирал в голяма дълбочина клепачът се ексцизира в цяла дебелина. Поради липсата на условия за Mohs – микрографска хирургия и експресно хистологично изследване със замразяване (Gefrir) се прилага метода на забавена реконструкция. След ексцизията отстранената тъкан се изследва хистологично 3 – 4 дена и при негативен резултат се пристъпва към реконструктивна процедура. Ако туморът не е отстранен напълно, се извършва допълнителна ексцизия преди реконструктивната процедура. Възстановяването на дефекта след ексцизия на тумор изисква преценка от офталмохирурга на: клиничния вид, формата, големината и локализацията на тумора, характеристиката на съседните тъкани, възрастта на болния и неговите естетически изисквания.

Заключение: Изборът на метода на лечение на туморите на клепачите зависи от квалификацията на офталмохирурга, екипировката, методите, с които разполага и възможностите за взаимодействие с дерматолог, патоморфолог и онкодерматолог.

Реконструкцията на тъканите след ексцизия в повечето случаи е във възможностите на офталмохирурзите, но хирургичното лечение на големи злокачествени тумори и при трудна локализация (назална, миглен ръб, обхващане на цялата дебелина на клепача и др.) изисква допълнителна квалификация.

20. **Мургова, С., Ч. Балабанов, Й. Йорданов.** Хирургично лечение на туморите на конюнктивата. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2006; 87 – 91.

Резюме

Цел: Клинико-морфологичен анализ на резултатите от хирургичното лечение на пациенти с тумор на конюнктивата.

Материал и методи: На базата на истории на заболяванията, контролни прегледи, хистоморфологични резултати и фотодокументация са анализирани 45 болни (46 очи) с тумори на конюнктивата, лекувани за период от 40 месеца (м. септ. 2002 г. – м. дек. 2005 г.) в Очна клиника – Плевен. Според големината на туморите болните са разпределени на три групи: малки (до 5 mm), средни (от 5 до 10 mm) и големи (над 10 mm). При 15 пациенти хирургичното лечение е проведено амбулаторно, а при 31 – стационарно. При малки лезии е извършвана ексцизия на новообразуванието и директна адаптация на раната, а при големи – ексцизия с конюнктивна реконструкция или свободна трансплантация на мукоза от устата на болния, взета по метода на Филатов – Цикуленко. Хистоморфологично са изследвани 31 болни като са използвани стандартни методи за оцветяване.

Резултати: Изследваните 45 болни (46 очи) са: 24 мъже (52%) и 22 жени (48%) на средна възраст 47,1 г. (от 3 до 80 г.) като средната възраст на мъжете е 49,5 г., а на жените – 44,5 г. Болните, които живеят в град са 17 (37%), в село са 18 (39%), а за 11 (24%) няма данни. Според големината на туморите болните, с изключение на 13, за които няма данни, са разпределени в три групи: малки (до 5 mm) – 19, средни (от 5 до 10 mm) – 6 и големи (над 10 mm) – 8. Локализацията на образуванията се разпределя, както следва: на булбова конюнктива – 31 (68%), на клепачна конюнктива – 7 (15%), на лимба – 6 (13%), карункула – 2 (4%). При 6 случая засягането е комбинирано: при 4 – конюнктива и роговица, при 1 – конюнктива, роговица и предна част на орбитата и 1 случай с ангажиране на мигления ръб. Хистоморфологичните изследвания показват: при 24 случая образуванията са доброкачествени (най-чести са : Papilloma planocellulare – 4, Cysta epidermalis – 2, неспецифичен възпалителен 15 процес – 6, кератоза – 3, която се съчетава с невус в 2 от случаите, невус – 3); при 7 случая образуванията са злокачествени (Ca Planocellulare – 2, Melanoma malignum (MM) – 2, Ca Squamacells – 1. Lymphoma malignum – 1, Мукоепидермоиден карцином, навлизащ в цилиарното тяло – 1). Основно използваната хирургична техника е ексцизия на тумора и реконструкция на конюнктивата – 43, пункция на киста – 1, енуклеация – 1 (инвазирала в очната ябълка туморна маса). В болшинството от случаите е извършена директна адаптация на конюнктивата, а само в 2 от случаите, при които след ексцизия на лезията се е образувал голям дефект, е извършена свободна трансплантация на устна мукоза с приемливи функционални резултати и леки козметични проблеми. Отчетен е 1 рецидив при болен с клинична диагноза Pterygium verum и хистологична – дермолипом. При единия от двата случая с MM са установени метастази в бял дроб и мозък, въпреки радикалната ексцизия и доброто зарастване.

Обсъждане: Представена е оперативната техника, която се определя от локализацията, размера и близостта на тумора до лимба. Най-често се засяга булбовата конюнктива. При лезии, ангажиращи $\frac{1}{4}$ от нея, се извършва ексцизия на образуванието и директно адаптиране. При лезии, ангажиращи повече от $\frac{1}{4}$ от булбовата конюнктива, след ексцизия се извършва реконструкция със свободен трансплантат (с мукоза от устата, от конюнктивата на здравото око или амнион). На второ място по честота на засягане е тарзалната конюнктива. Тъй като след ексцизия се оформя голям дефект, се предпочита свободна трансплантация на мукоза. Въпреки, че устната мукоза е морфологично различна от конюнктивата, това е метод на избор в рутинната практика с много добри резултати, които са представени документално. С най-рядка локализация са туморите на лимба, които ангажират роговицата до Баумановата мембрана. Те се отпрепарират лесно като е необходимо пълно изчистване на лимба.

Извод: Туморни образувания с тенденция за растеж, придружени от разширени еписклерални съдове и възпалителна реакция, трябва да се отстраняват своевременно. При наличие на туморна маса с клинична характеристика на пигвекула или някои форми на птериgium,

винаги трябва да се мисли за развитие на тумор. Хирургичната интервенция на малките лезии не затруднява хирурзите, по-щадяща е за пациентите и е свързана с по-малко усложнения. Големите туморни формации изискват допълнителна реконструкция на конюнктивата и съответно висока квалификация на офталмохирурзите.

21. Парашкевова, Б., Ч. Балабанов, **С. Мургова**, Д. Статева. Тумори на орбитата по материали на Клиника по очни болести – Плевен за периода 2001 – 2007. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2008; 88 – 95.

Abstract

Introduction: Tumors of the orbit are rare diseases in ophthalmic pathology – 3.5% - 4%. They are a great challenge for the ophthalmologist.

Purposes: Presentation of epidemiology, clinical signs, histology, methods for diagnosis, treatment, and follow up of patients with orbital tumors for the period 2001 – 2007. Materials and methods: A retrospective study was carried out of 40 patients with orbital tumors treated in the Clinic of Ophthalmology in the Pleven University Hospital for the period 2001 – 2007.

Results: The study includes 40 patients with diagnosis Orbital tumor – 26 males and 14 females. The greater number being in the sixth and the seventh decade – 22 patients.

Conclusion: Tumors of the orbit are always a great diagnostic problem. In orbital processes, all diagnostic methods have to be used and the results from the treatment should be followed regularly.

Key words: orbital, tumor, malignant, proptosis.

22. **Мургова, С.**, Ч. Балабанов, Й. Йорданов, Б. Парашкевова. Тумори на конюнктивата – клиничко-морфологичен анализ по данни на Очна клиника – Плевен. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2008; 138 – 143.

Abstract

Purpose: To assess the clinical and histopathological characteristic of conjunctival tumors.

Methods: We analyzed the data of all conjunctival tumors diagnosed from 2002 to 2007 in the eye clinic Pleven.

Results: The patient group comprised 32 (55%) males and 26 (45%) females, with an age range of 3 to 82 years. The mean age was 49.6 years. Of 46 lesions, 36 (78%) were benign, and 10 (22%) were malignant. The most frequent benign lesion is Papilloma, followed by cyst, nevus, hemangioma, choristoma. According to localization of tumors, the bulbus conjunctiva was involved in 61% followed by limbus 19%, palpebral conjunctiva (9%) and caruncula 5%.

Conclusion: The report will provide a basic analysis of conjunctival tumors.

Key words: conjunctiva, tumor, neoplasia.

23. Балабанов, Ч., Б. Парашкевова, **С. Мургова**. Стратегия при хирургично лечение на тумори на клепачите. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2008; 156 – 159.

Abstract

In our study 85 patients with tumor of eyelids, treated in Clinic of Ophthalmology, Medical University in Pleven were followed and analyzed. This was done in the period of three year (2005 – 2007). Tumor size, locations and surgical procedures were discussed. The strategy of treatment of eyelid tumors was presented.

24. **Мургова, С.,** Ч. Балабанов, Й. Йорданов. Малигнен меланом на окото и очните придатъци. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2010; 117 – 123.

Abstract

Purpose: To assess the clinical and histomorphological characteristic of melanoma malignum of the eye and ocular adnexa.

Methods: We analyzed the data of all melanomas diagnosed from 1990 to 2010 in the eye clinic Pleven.

Results: The patient group comprised 22 (59%) males and 15 (41%) females, with an age range of 31 to 85 years. The mean age was 63.7 years. According to localization of tumors the uvea was involved in 73% and in 8% was found orbital extension of uveal melanomas, followed by conjunctival melanomas in 16% and 3% melanomas of eyelids. Histologically uveal melanoma is characterized by predominantly mixed cell type, and in conjunctival epitheloid cells are dominated. All patients had surgical treatment according to localization-excision, enucleation or exenteration.

Conclusion: Melanoma of the eye and ocular adnexa is a condition of concern because of its lethal potential and this report provide basic analysis of these tumors.

Key words: malignant melanoma, uveal melanoma conjunctival melanoma, orbital melanoma.

25. **Мургова, С.,** Ч. Балабанов, Б. Кючуков. Меланома малигнум на ириса. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2010; 177 – 180.

Abstract

The presence of pigment lesion on the iris is common. Although the iris is easily accessible for examination, it is very difficult to differentiate the malignant lesion from benign. If tumor is detected in early phase – the prognosis is good. The way of treatment depends on clinical features. In most cases, the local resection achieved long term tumor clearance with acceptable morbidity. We report a 22 year-old woman with pigment lesion on the iris and performed iridectomy.

Key words: iris melanoma, iridectomy.

26. Балабанов, Ч., Д. Статева, Б. Парашкевова, **С. Мургова.** Тумори на окото и очните придатъци за период от 20 години по материали на Очна клиника, Медицински университет – Плевен. Тумори на окото и очните придатъци (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен, 2010; 181 – 190.

Abstract

Purpose: To analyze the epidemiology, histopathological characteristic and treatment of tumors of the eye and ocular adnexa in Eye clinic, Medical university Pleven.

Methods: The data of 633 cases with histological result were studied of all 1203 patients with intraocular, orbital, conjunctival and eyelids tumors treated in Eye clinic Pleven for a period of 20 years.

Results: The data of the study showed involvement of the eyelids is 65.4%, followed by conjunctiva – 16.6%, orbit – 9.1%, eyeball – 6.1% and face's skin – 2.8%. The mean age of the patients was 49.5 years (from 3 months to 92 years). The most common malignant tumor among all 633 patients was basal cell carcinoma in 57.4%, followed by squamous cell carcinoma in 17.27%, melanoma

malignum in 3.2%, lymphoma and other malignant lesion in 5.62%. All patients were surgically treated and more eyelid tumors had complete resection and eyelid reconstruction.

Conclusion: The most common malignant tumors of the eye and ocular adnexa are basal cell carcinoma, squamous cell carcinoma and malignant melanoma. Ophthalmic surgeons need a special qualification to treat the tumors of the eye and ocular adnexa.

Key words: tumor, eyelids, conjunctiva, orbit, eye, malignant, benign, surgery.

27. Балабанов, Ч., **С. Мургова**, Р. Минков. Инфекции при очни травми. Антибактериална терапия на хирургическите инфекции (под редакцията на проф. Д. Дамянов), Плевен, 2005: 119 – 123.

Резюме

Цел: Проучване честотата на инфекциите при травми на окото и неговите придатъци.

Материал и методи: Направен е ретроспективен анализ на 84 поредни болни с травми на окото и придатъците, лекувани в Очна клиника при УМБАЛ – Плевен за период от 6 месеца.

Резултати: Представено е разпределението на болните с травма по възраст и пол, според характеристиката на травмата и увредата. Направен е анализ на болните с контузии и наранявания с нарушаване целостта на тъканите. Отчетено е времето от инцидента до постъпване на болните с рана в очния стационар при леки и тежки наранявания и времето за лечение в стационара.

Обсъждане: Анализът показва развитие на инфекции при болните с травми само в единични случаи. Разгледани са случаите, при които са наблюдавани инфекции и са изброени причините за появяването им.

Заключение: Дават се препоръки за избягване на инфекции при травми на окото и придатъците му. Подчертава се ролята на общопрактикуващите лекари и офталмолозите, които оказват първа помощ на пострадалите за избягване на инфекции.

28. Балабанов, Ч., **С. Мургова**. Инфекции след катарактна хирургия. Антибактериална терапия на хирургическите инфекции (под редакцията на проф. Д. Дамянов), Плевен, 2005: 124 – 130.

Резюме

Цел: Проучване честотата на бактериалните инфекции след катарактна хирургия по материали на Очна клиника при УМБАЛ – Плевен.

Материал и методи: Направен е ретроспективен анализ на 383 поредни болни, оперирани за катаракта през първите 5 месеца на 2004 г. На всички болни е извършена стандартна екстракапсуларна катарактна екстракция или факоемулсификация с имплантация на заднокамерна интраокуларна леща. Описано е състоянието на болните преди интервенцията, проведените изследвания и следоперативното медикаментозно лечение.

Резултати: Поради отсъствие на случаи с данни за следоперативна инфекции и малкия брой болни, не е направен статистически анализ. Резултатите от изследването на зрителната острота и усложненията в следоперативния период по дни са представени в табличен вид.

Обсъждане: Прави се литературен обзор на факторите, които водят до бактериална инфекция преди, по време и след катарактна хирургия. Критерият за развитие на инфекция в ранния следоперативен период след интраокуларна хирургия са клиничната картина и зрителната острота. Обективен показател са и пролежаните дни в очния стационар след интервенцията. В

6,8% (26 от случаите) клиничната картина е предизвикала съмнение за развитие на бактериална инфекция, но с активно локално лечение тя е била овладяна и не се е наложило микробиологично изследване. Задължителното следоперативно профилактично локално приложение на антибиотици и интраокуларната локализация на микроорганизмите затрудняват идентификацията. По-подробно авторите разглеждат 40 болни (10,4%) с изразена ексудативна реакция в следоперативния период, съмнителни за развитие на бактериална инфекция. Спират се и на повторно хоспитализираните 8 болни (2%) с лека и средна късна следоперативна възпалителна реакция

Заключение: Профилактиката на следоперативния ендоталмит се базира на редукция на микробното число в оперативното поле преди хирургичната интервенция и провеждане на локална антибиотична терапия, която да предпази окото от попадналите в него бактерии. Препоръчва се особено внимание към болните с интраоперативни компликации и отлагане операциите на болните с възпаление на конюнктивата и очните придатъци или общи заболявания.

29. Кривошийска, Е., Ч. Балабанов, С. Мургова. Инфекции при хирургия на страбизма. Антибактериална терапия на хирургическите инфекции (под редакцията на проф. Д. Дамянов), Плевен, 2005: 131 – 134.

Резюме

Цел: Проучване честотата на инфекциите при хирургия на страбизма в зависимост от хирургичната техника и тежестта на извършените манипулации.

Материал и методи: Направен е анализ на 109 деца, оперирани за страбизъм в Очна клиника при УМБАЛ – Плевен за период от 2 години. Болните са наблюдавани 4 дни след операцията (периода на стационарно лечение). В групата са включени случаи с конкомитентен и паралитичен страбизъм.

Резултати: Данните от проучването са отразени в таблици по следните показатели: брой мускули за една оперативна интервенция, брой операции на едно око, вид процедура върху мускулите, използван шевен материал. Резултатите показват само един случай на развита се инфекция в постоперативния период, което напълно съответства на публикуваните в литературата данни. Случаят е подробно описан.

Обсъждане: Посочени са възможните инфекциозни усложнения след операция на външните очни мускули и случаите, когато рискът е по-голям – работа върху повече мускули еднократно, някои процедури, алергична реакция спрямо конци (препоръчва се работа с викрил), квалификацията на хирургичния екип. Поставя се въпроса за правилното лечение на оперираните в ранния постоперативен период, за което е важно да се отдиференцира постоперативната възпалителна реакция от началната инфекция.

Заключение: Макар и много редки, инфекциите при хирургия на страбизма са с много тежки последици, затова са систематизирани профилактични мерки, които трябва да се вземат, за да се избегнат инфекции при хирургията на страбизма.

30. Йорданов Й.; С. Мургова. Към меланомите на конюнктивата с принос на 4 случая. „Тумори на окото и очните придатъци” (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен 2010, 140-46

Summary

Conjunctival melanomas /CM/ are rare eye tumors. Four cases were studied, 3 male and 1 woman, clinically diagnosed and histologically confirmed. Routine histologic methodics are used. One case is examined in frozen section, two cases are immunohistochemically confirmed with HMB 45. All

cases are staging according to WHO criteria, Clarck and Breslow. The age range from 53 to 72 years. Three cases occur in bulbar conjunctiva and one in eyelid conjunctiva. Histologically, in three cases epitheloid cell population dominated, but in one case spindle cell dominated. CM are important eye tumors because their letal potential is higher than in uveal melasnomas.

Key Words: Melanomas, conjunctiva, eye tumors

31. Й. Йорданов, Й. Бръчкова, **С. Мургова**. Преканцерози и сквамозни тумори на конюнктивата - клиничко - морфологичен анализ за 5 годишен период. „Тумори на окото и очните придатъци” (под ред. на Ч. Балабанов), Плевен 2006, 45-50

Цел: Настоящата работа си поставя следните цели – анализ на клиничните симптоми при пациентите с КСТ, анализ на хистологичните признаци, определяне на хистологичния вариант и стадиране според изискванията на СЗО.

Материали и методи: За периода 2001 – 2005 година в Очна Клиника към УМБАЛ – ПЛЕВЕН, са изследвани 56 биопсии от конюнктивални лезии. От тях 16 са диагностицирани като КСТ, което представлява 28,57% от общия брой биопсии. При хистологичната диагностика са използвани рутинни хистологични методи.

Резултати: Диагностицираните КСТ са представени от 6 случая със сквамозни папиломи / 10,71% от всички биопсии/, като 2 са бенигнени / 3,57%/, а в 4 се намира разностепенна интраепителна неоплазия, / 7,14%/. Три атипични кератози са съчетани с разностепенна интраепителна неоплазия / 5,36%/. Общо в 7 лезии, както папиломи, така и кератози се намира интраепителна неоплазия / 12,5 % от биопсиите /. Инвазивните карциноми – 6 случая със сквамозни карциноми и 1 случай с мукоепидермоиден карцином, представляват 12,5 % от всички биопсирани конюнктивални лезии.

Сквамозните папиломи са представени от два подвида – бенигнени и с разностепенна интраепителна неоплазия. Прави впечатление по-честото засягане лявото око, а по пол се засягат предимно мъже.

Атипичните сквамозни папиломи се срещат у възрастни мъже, предимно в областта на лимба и се съчетават с различна степен на интраепителна неоплазия. Засяга се дясното око, като пациентите са в напреднала възраст. В един случай по-млад мъж е с атипична кератома. Малките размери не съответстват на големината на лезията, а на големината на биопсичния материал, тъй като не се касае за ексцизия в здраво. При папиломите размерите са по-големи, тъй като се касае за ексцизия в здраво.

Лезиите с интраепителни неоплазии са представени от два вида. Единият са гореописаните атипични папиломи, а вторият вид се намира при кератоза на конюнктивата. Интраепителната неоплазия варира от I до III степен вкл. до “carcinoma in situ”.

Възрастовото разпределение е 41 до 81 години, но преобладават пациенти в 8 декада. Разпределението по пол е 4 : 3 в полза на мъжете. Съотношението между засягането на ляво и дясно око е 4:3 в полза на дясното. Карциномите се локализируют както в лимба и булбарната конюнктива, а в един случай във форникса с ангажиране на клепачна конюнктива. Фоновете находки са представени от атипичен папилом и птериgium с атипична кератома. Направеното градиране показва, че карциномите са от I и III степен, а стадирането показва преобладаване на случаите във втори и трети стадий.

При карциномите от III степен, т.е. нискодиференцираните некератинизиращи сквамозни карциноми, а също и мукоепидермоидния карцином, има по-добре проявени инфилтративни прояви по отношение на булба, а и от там пациентите са в по-напреднал стадий.

Заклучение: Бенигнените и малигнени сквамозни тумори са най-често срещаните тумори на конюнктивата, чиито биологичен потенциал е широк и с множество нюанси в преходите между бенигнен и малигнен. Навременната клинична диагноза, екзактната оперативна намеса и детайлната хистологична диагноза, вкл. и по отношение чистотата на ръбовете и “ дъното “ на резецирания материал са изключително важни при определяне прогнозата на пациента .

Ключови думи: конюнктивална интраепителна неоплазия, сквамозен папилом, конюнктивална кератоза, конюнктивален сквамозен карцином

III. **Списък на резюмета от научни форуми в чужбина, (свързани и не свързани с докторската дисертация), публикувани в съответните сборници с резюмета**

1. Balabanov, Ch., **S. Murgova**, M. Karaivanov, B. Parashkevova, I. Yordanova. Eyelid reconstruction after tumor excision with free skin graft obtained from different locations. (EP-OPL- 651) Joint congress of SOE/AAO, Vienna, Austria, 9 – 12 June 2007, 184.

Abstract

Purpose: To assess the effectiveness of reconstructive surgery on eyelids after excision using free skin transplantation, in comparison with histochemical investigation of the skin grafts from a different source.

Methods: Patients who underwent free skin graft reconstructive surgery after tumor excision were included in the study. The graft was obtained from preauricular, brachial and upper eyelid skin. All patients were photo documented. A histochemical investigation of collagen and elastic fibers, hair and mast follicles and T-Ly testing (CD4 marker) was performed.

Results: Ten patients who underwent reconstructive surgery after tumor excision were included in the study, 7 males and 3 females, with a mean age of 71, 5 years (58 to 83 years). They were followed-up over 6 months on average. In nine out of ten patients, free skin graft was healing well. In one case because of a hemorrhage under the graft, a regrafting was done successfully. No great different in healing and cosmetic results in patients with graft from different skin source were found. Histochemical investigation of the skin shows that changes of collagen and elastic fiber were related to the age of the patient regardless of skin graft source. The skin from preauricular area had more hair and mast follicles and the vascularization was gentler in comparison with brachial and upper eyelid skin.

Conclusions: Reconstructive surgery with free skin graft after tumor excision has shown to be an excellent working procedure, with outcomes depending mainly on the surgeon's skills. Quality of upper eyelid and brachial skin seem to be better than preauricular skin, but the choice of graft had no significant influence on the final clinical outcome. However, initial results show that healing of the graft may be faster and better in younger and healthier patients.

2. Balabanov, Ch., B. Parashkevova, **S. Murgova**. Epidemiology of tumors of the eye and eye adnexa in a northern Bulgarian region. (EP-PAT-759) Joint congress of SOE/AAO, Vienna, Austria, 9 – 12 June 2007.

Abstract

Purpose: A retrospective study was carried out on patients with tumors of the eye and eye adnexa, treated at the Eye Clinic of “G. Stranski” University Hospital in Pleven, between January 1990 and December 2006.

Methods: Data from case histories, outpatient surgery files and histological results were obtained. The cases were obtained. The cases were classified according to histological result and tumor localization. Size, degree of invasion, treatment and recurrences of tumors were assessed.

Results: Morbidity of eye and eye adnexa tumors was investigated. 1038 patients were included in the study, for a period of 16 years. 51.4% were males and 48.6% females, with a mean age of 49.5 years (2 months to 91 years). The incidence of tumors has increased more than twofold between 1990 and 2006. The most common localizations of lesions were on eyelids (72,35%) and more rarely on conjunctiva (18,3%), orbit (5,49%) and eyeball (3,85%). 48,4% of the patients underwent out-patient surgery and the rest (51,6%) had surgery as in-patients at the Eye Clinic of the University Hospital in Pleven, with a mean hospital stay of three days. Histomorphological analysis revealed malignancy in over 50% of the inpatients cases and most commonly was basal cell carcinoma.

Conclusions: The survey shows an increasing incidence of tumors affecting the eye and adnexa during the study period, including the number of inoperable cases. There is a shortage of skills and limited incentives among the Bulgarian ophthalmologists to perform ophthalmic-oncological compared to intrabulbar surgery.

IV. Списък на резюмета от научни форуми в България, (свързани и не свързани с докторската дисертация), публикувани в съответните сборници с резюмета

1. Балабанов, Ч., Б. Парашкевова, С. Мургова, Й. Йорданов. Клинико-епидемиологично изследване на заболяемостта от тумори на окото и придатъците по материали на Клиниката по очни болести, УМБАЛ ЕАД – Плевен за период от месец септември 2002 г. до м. декември 2004 г. Втори конгрес на офталмолозите от Югоизточна Европа и VIII-ма годишна среща на Съюза на очните лекари в България, София, 1 – 4 юни 2005: 40.

Резюме

Проследени са и анализирани 192 болни с туморни образувания на окото и придатъците, лекувани в Клиниката по очни болести при УМБАЛ ЕАД – Плевен за периода от м. септември 2002 г. до м. декември 2004 г. Проучването е на база историите на заболяване на болните, лекувани в стационара, амбулаторния журнал и хистологичните резултати. Болните са разпределени по два основни показателя: по патоморфологичния резултат (злокачествени, доброкачествени) и локализацията на лезията (орбита, клепачи, слъзен апарат, конюнктивна, очна ябълка). Отчетена е големината на формацията, степента на прорастване в съседни тъкани, приложения метод на лечение и честота на рецидивите. Заболяемостта от тумори на окото и придатъците е 5,55% спрямо общия брой лекувани в стационара за периода от две години и половина. В заключение се дава препоръка за навременно диагностициране, насочване, лечение и проследяване на болните с тумори.

2. **Мургова, С., Ч. Балабанов.** Оперативно лечение на проникващи роговични дефекти със загуба на тъкан. IX-та годишна среща на Съюза на очните лекари в България, Пловдив, 7 – 10 юни 2006:36

Резюме

Проникващите роговични дефекти със загуба на тъкан са най-често в резултат на травматични наранявания и след възпалителен процес. Има различни методи за затваряне на роговичната рана и херметизиране на предната камера. Представят се случаи с различен оперативен подход. Дискутират се предимствата и недостатъците на всеки един от методите и се дава препоръчителна схема за избор на оперативна интервенция.

3. **Мургова, С., Ч. Балабанов.** Приложение на амниотична мембрана при роговични перфорации. XIV-а годишна среща на Съюза на очните лекари в България, Боровец, София, 23 – 26 юни 2011: 27.

Резюме

Въведение: Приложението на амниотична мембрана в офталмологията е една добра възможност за лечение на редица заболявания на предния сегмент на окото. Използването ѝ при роговични перфорации е само една от нейните индикации.

Материал и методи: Представят се два клинични случая, с които се демонстрира терапевтичния ефект на амниотичната мембрана при дефекти на роговицата със загуба на тъкан.

Заклучение: Това е един добър метод за постигане на епителизация на роговицата с добра поносимост и сравнително малко странични ефекти.

4. **Ч. Балабанов, С. Мургова, МУ-Плевен, Клиника по Очни болести, УМБАЛ „Г.Странски“, Плевен.** Приложение на ушен хрущял при хирургичното лечение на паралитичния ектропион. **Ч. Балабанов, С. Мургова, МУ-Плевен, УМБАЛ „Г.Странски“, Плевен**

Резюме

Парезата на лицевия нерв води до лошо затваряне на клепачите в резултат на нарушена функция на орбикуларния мускул. Често се развива експозиционен кератит. Поради слабостта на тъканите не всички конвенционални хирургични техники за корекция на ектропиона на долния клепач водят до задоволителен резултат.

Цел: Имплантация на ушна хрущялна лента между ламелите на долния клепач.

Материал и метод: При четири пациенти на възраст между 63 и 84 г. с парализа на лицевия нерв беше имплантирана хрущялна лента с подходящи размери интерламеларно на долния клепач. Средният период на наблюдение е 1.5 г.

Резултати: Ефектът от интервенцията е задоволителен при всичките случаи. Не бяха регистрирани съществени компликации в следоперативния период.

Заклучение: Приложението на автоложен ушен хрущял при хирургичното лечение на паралитичен ектропион дава добри резултати. Процедурата е сравнително лесна за изпълнение и се препоръчва на офталмохирурзите.

Ключови думи: лицева пареза, ектропион, реконструкция на долен клепач, ушен хрущял

5. Ч. Балабанов, **С. Мургова**, МУ-Плевен, УМБАЛ „Г.Странски“, Плевен. Фронтална суспензионна хирургия при блефароптоза на горния клепач. XXXI Конференция Новости В Офталмологията РИУ ПРАВЕЦ – гр. Правец 27 - 29.11.2015

Резюме

При нефункциониращ леваторен мускул на клепача се развива птоза. В повечето случаи тя е конгенитална и често води до амблиопия, особено ако е едностранна. Налага се своевременна хирургична намеса.

Цел: Анализ на резултатите от хирургичната процедура фронтална суспензия при случаи на птоза с нефункциониращ леватор.

Материал и метод: Три деца с едностранна конгенитална птоза и две – с двустранна на средна възраст 6,6 години (между 4 и 7 г.) бяха оперирани по метода на Crawford, при който тарза се свързва с фронталния мускул над веждата с монофиламентен конец Prolen 2-0.

Резултати: При всички случаи беше постигнат задоволителен функционален и козметичен ефект. Не се установиха съществени следоперативни усложнения.

Заклучение: Хирургичната процедура фронтална суспензия е безалтернативна при птоза в резултат на нефункциониращ леваторен мускул. Оперативната техника не е сложна. Необходимо е внимателно проследяване на пациентите в ранния следоперативен период, за да може, ако се налага, своевременно да се извърши корекция.

Ключови думи: фронтална суспензия, птоза, суспензорен материал, хирургична процедура.

6. С. Мургова Ч. Балабанов. Трансплантация на амниотична мембрана – хирургична техника, индикации и ограничения. XXXI Конференция Новости В Офталмологията РИУ ПРАВЕЦ – гр. Правец 27 - 29.11.2015

Резюме

Цел: Да се представят хирургичната техника, индикациите и ограниченията за трансплантация на амниотична мембрана.

Методи: Ретроспективно са проследени 31 (32 очи) последователни пациента за периода 2011-2014г. с извършена трансплантация на амниотична мембрана в Очна клиника Плевен. Пациентите са разпределени в групи в зависимост от етиологията на заболяването.

Резултати: Средната възраст на пациентите е 63.15г. (от 4 до 82г.) 15 са мъже и 16 – жени. Разпределени в следните групи – язва на роговицата – 12 очи, при 11 от тях се възстанови интегритета на роговицата, а при 1 се направи пенетрираща кератопластика, обширни епителни дефекти – 7 пациента (основно след пенетрираща кератопластика), херпетичен кератит – 2 пациента, булозна кератопатия – 4 пациента – при 2 от тях болката персистираше и се направи пенетрираща кератопластика, пterygium – 2 пациента, изгаряне – 2 пациента, перфорация на роговицата 3 пациента.

Заклучение: Трансплантацията на амниотична мембрана намира все по-широко приложение в офталмологията. Благодарение на уникалната си структура тя се явява основен или алтернативен метод за лечение на редица заболявания на окото.

7. **Мургова, С.,** Ч. Балабанов. Стапяне на роговицата. XII-та годишна среща на Съюза на очните лекари в България, Пловдив, 3 – 6 юни 2009:35

Резюме

Целта на презентацията е да се разгледат проблемни болни с мелтин на роговицата. Да се обсъдят етиологични и терапевтични аспекти, както и различни подходи в по-нататъшното поведение.

8. Chavdar B. Balabanov, **Snezhana V. Murgova**, Borianna V. Parashkevova Eye Clinic, University Hospital “G. Stranski” Pleven SURGICAL TREATMENT OF EYELIDS MARGIN TUMOR. A CASE REPORT. Jubilee Scientific Conference “40 years Medical University – Pleven”, 30 Oct - 1 Nov, 2014

Summary:

Purpose: the surgical treatment of a case with large benign tumor of eyelids margin is presented. Methods: a patient with large tumors involving superior and inferior eyelid margin of right eye was treated surgically with excision and free skin graft transplantation. There was suspicion for malignancy. A histopathological study was performed. Results: After surgical excision of the tumor of lower eyelid, histopathology findings showed a benign lesion – nevus. Reconstruction of the wound defect was done with transplantation of free skin graft obtained from preauricular area. The tumor of the upper eyelid was excised with closure of wound with transposition flap. The healing of the wound was normal and anatomical and the functional result was satisfying. Conclusion: The surgical treatment of eyelid margin tumor is difficult and need special surgical skills. The histopathologic result determines the extent of excision with the aim of keeping maximally surrounding health tissue.

Key words: eyelid tumor, nevus, tumor excision, free skin graft, transposition flap

9. **Snezhana V. Murgova**, Chavdar B. 1 Balabanov, Mariela M. Oblashka. PENETRATING KERATOPLASTY IN PATIENTS WITH BULLOUS KERATOPATHY. Jubilee Scientific Conference “40 years Medical University – Pleven”, 30 Oct - 1 Nov, 2014

Summary

Purpose: To analyze the results from penetrating keratoplasty in patients with bullous keratopathy. Methods: We retrospectively studied 58 cases of penetrating keratoplasty performed at the Eye clinic, Pleven, between 1990 and 2011, for aphakic and pseudophakic bullous keratopathy. Results: After keratoplasty, the visual acuities of patients were improved in 82.76%. The best corrected visual acuity in 26.92% was above 0.1. In early postoperative period, 79.31% of the patients had transparent corneal graft. By the time of suture removal (8-9 months on the average) corneal grafts were transparent in 55.88%. 14 cases were regrafted. Conclusion: Penetrating keratoplasty improved vision and relieved the pain in patients with bullous keratopathy.

Key words: keratoplasty, bullous keratopathy

- 10. Ч. Балабанов, С. Мургова.** Стратегия в хирургичното лечение на тумори на мигления рѳб. XVIII-а годишна среща на Съюза на очните лекари в България. 14-17 май 2015. 39

Резюме

Цел: анализ на резултатите от хирургично лечение на пациенти с туморни образувания на мигления рѳб.

Методи: Извършена е ексцизия и реконструктивна хирургия на пациенти с туморни образувания на мигления рѳб, с различна клинична и хистологична характеристика.

Резултати: Подходът в хирургичното лечение базиран на клиничната характеристика на тумора и правилната интраоперативна техника водят до добър следоперативен резултат.

Заклучение: Хирургичното лечение на туморите на мигления рѳб е трудно и изисква доопълнителна хирургична квалификация. Главната цел е да се възстанови анатомичната и функционална структура на клепача.

Ключови думи: тумори на клепачите, ексцизия на тумори, реконструктивна хирургия.

- 11. С. Мургова, Ч. Балабанов.** Хирургично лечение на невус на мигления рѳб – клиничен случай. XVIII-а годишна среща на Съюза на очните лекари в България. 14-17 май 2015. 39

Резюме

Цел: Представя се случай с голям бенигнен тумор на долния и горния миглен рѳб, с извършено хирургично лечение.

Методи: Пациент с голям тумор, ангажиращ двата клепачни рѳба, Лекуван хирургично – ексцизия с последваща трансплантация на свободно кожно ламбо. Хистологичния резултат показва съмнения за малигненост.

Резултати: след ексцизия на тумора хистологичния резултат показва невус. Направена беше реконструкция на раната със свободно кожно ламбоот преаурикуларната област. Туморът на горния клепач се ексцизира и раната се затвори с транспозиция на кожно ламбо. Заздравяването бее нормално. Анатомичните и функционалните резултати са задоволителни.

Заклучение: Хирургичното лечение на тумори на миглените рѳбове изисква допълнителна хирургична квалификация. Хистологичният резултат е от изключително значение при случаи съмнителни за малигненост.

Ключови думи: тумори на клепачите, невус, ексцизия на тумори, свободна кожна трансплантация